Akademik Yayın Rehberi | Orta | Akademisyen

Impact Factor Nedir, Nasıl Hesaplanır? JCR, Q Dilimi ve Doğru Yorumlama (2026)

Dergi etki faktörü (Journal Impact Factor) iki yıllık atıf penceresiyle hesaplanan bir dergi göstergesidir. Formülü, pay ve paydada neyin sayıldığını, JCR'de nasıl bakılacağını, Q dilimiyle ilişkisini ve sınırlılıklarını örnekle anlatıyoruz.

Zafer Hoca · Yayın: 04.04.2026 · 7 dk okuma

Kısaca: Impact factor (Journal Impact Factor, JIF), bir derginin son iki yılda yayımladığı yayınlara bir sonraki yıl yapılan atıfların, o iki yılda yayımlanan atıf alabilir makale ve derleme sayısına bölünmesiyle bulunur. Clarivate her yıl Haziran'da Journal Citation Reports (JCR) içinde yayımlar. Örneğin 2023–2024'te 200 makale yayımlayan ve bunlara 2025'te 600 atıf alan bir derginin 2025 JIF'i 600 ÷ 200 = 3,0'dır.

Bu madde etki faktörünün kendisini, yani formülü, JCR'deki karşılığını ve nasıl okunacağını anlatır. Dergilerin Q1–Q4 çeyreklerine nasıl ayrıldığını ve çeyreğin nereden öğrenileceğini ayrıntılı görmek için Q1 dergi nedir ve çeyreklik nasıl öğrenilir maddesine bakabilirsiniz.

Impact factor (dergi etki faktörü) nedir?

Impact factor, bir dergide yayımlanan yayınların kısa vadede ortalama ne kadar atıf aldığını gösteren dergi düzeyinde bir ölçüttür. Türkçede "etki faktörü" ya da "etki değeri" diye de geçer; kısaltması IF ya da JIF'tir. Bir makalenin ya da bir araştırmacının değil, **derginin** göstergesidir.

Göstergeyi Clarivate hesaplar ve Web of Science Core Collection verisine dayanan Journal Citation Reports (JCR) içinde her yıl Haziran ayında yayımlar. Clarivate'in duyurusuna göre 18 Haziran 2025'te yayımlanan JCR, 254 kategoride 22.249 derginin verisini içeriyordu.

Etki faktörü yalnızca JCR'de yer alan dergiler için hesaplanır. Bir derginin "SCI-Expanded'da taranması" ile "impact factor'ünün olması" yakından ilişkili ama aynı şey değildir; dizinlerin farkı için SCI, SSCI, AHCI ve ESCI nedir maddesine bakın.

Impact factor nasıl hesaplanır? Formül ve örnek

Hesap iki yıllık bir pencereye dayanır. Bir yılın etki faktörü, o yıl yapılan atıflarla önceki iki yılın yayınları üzerinden bulunur:

JIF (2025) = 2025 yılında, derginin 2023 ve 2024'te yayımladığı yayınlara yapılan atıflar ÷ derginin 2023 ve 2024'te yayımladığı atıf alabilir yayın (makale + derleme) sayısı

Buradaki yıl adlandırmasına dikkat edin: "2025 JIF", 2025 yılı atıf verisinden hesaplanır ve bu veri tamamlandıktan sonra, 2026 Haziran'ındaki JCR sürümünde yayımlanır. Yani Haziran'da açıklanan rakam her zaman bir önceki yılın etki faktörüdür.

Kalem	2023	2024	Toplam
Yayımlanan makale ve derleme (payda)	90	110	200
Bu yılların bütün yayınlarına 2025'te yapılan atıf (pay)	260	340	600
2025 JIF	600 ÷ 200		**3,0**

JIF = 3,0, kabaca "bu dergide son iki yılda çıkan yayınlar, bir sonraki yıl ortalama üç atıf almış" demektir. Ancak bu bir ortalamadır; derginin makalelerinin çoğu bu değerin altında, birkaçı çok üstünde atıf almış olabilir.

JCR, 2022 veri yılından (2023'te yayımlanan sürüm) bu yana etki faktörünü tek ondalık basamakla gösterir. Eski sürümlerde üç basamak (ör. 3,047) görülürdü. Bir dergi sitesinde hâlâ üç basamaklı güncel bir IF görüyorsanız rakamın kaynağını ve yılını kontrol edin.

Pay ve paydada neler sayılır? Öz atıf, geri çekilen makale ve baskılama

Formül basit görünse de pay ile payda aynı şeyi saymaz. Bu asimetri, etki faktörünün neden bazen beklenmedik çıktığını açıklar.

- **Pay (atıflar):** Önceki iki yılda dergide çıkan *her türden* yayına yapılan atıfları içerir: makale ve derlemenin yanında editöryal yazı, mektup, düzeltme gibi türlere yapılan atıflar da sayılır.
- **Payda (atıf alabilir yayınlar):** Yalnızca Web of Science'ta "Article" ve "Review" olarak dizinlenen yayınlar sayılır. Editöryal ve mektuplar paydaya girmez.
- **Geri çekilen yayınlar:** 2025 JCR sürümünden itibaren geri çekilmiş (retracted) yayınlara yapılan ve bu yayınlardan gelen atıflar paydan çıkarılır. Geri çekilen makaleler ise paydada sayılmaya devam eder.
- **Öz atıf ve atıf yığma:** Derginin kendine yaptığı atıflar paya girer. Ancak Clarivate, kategorisindeki dergilere göre olağandışı yüksek öz atıf ya da dergiler arası "atıf yığma" (citation stacking) saptarsa o derginin JIF'ini bir yıl için baskılar (suppression); dergi JCR'de görünmeye devam eder ama o yıl etki faktörü almaz.

Örneği sürdürelim (varsayımsal): 600 atıfın 12'si geri çekilmiş bir makaleye yapılmışsa pay 588 olur; JIF 588 ÷ 200 = 2,94, yani JCR gösterimiyle 2,9 çıkar.

Kendi hesapladığınız rakam JCR'dekiyle birebir tutmayabilir. Atıfların hangi dergiye ait sayıldığı, yayın türlerinin sınıflandırılması ve veri kesim tarihi Clarivate'in kendi işlemlerine bağlıdır. Resmî başvurularda her zaman JCR'deki değeri kullanın.

Bir derginin impact factor'ü nasıl öğrenilir? Adım adım JCR

JCR abonelikle erişilen bir veritabanıdır. Üniversitenizin aboneliği varsa kampüs ağından ya da kurumunuzun uzaktan erişim (VPN, proxy) hizmetiyle girebilirsiniz.

1. **JCR'yi açın:** jcr.clarivate.com adresine kurum erişimiyle girin.
2. **Dergiyi aratın:** Dergi adını, kısaltmasını ya da ISSN / e-ISSN numarasını yazın. Benzer adlı dergileri karıştırmamak için ISSN ile aramak en güvenlisidir.
3. **Dergi profilini okuyun:** Güncel JIF, beş yıllık JIF, Journal Citation Indicator (JCI), toplam atıf, atıf alabilir yayın sayısı ve öz atıf bilgilerini görürsünüz.
4. **Kategori sıralamasına geçin:** Derginin bulunduğu her kategoride kaçıncı sırada olduğunu ve hangi çeyrekte (Q1–Q4) yer aldığını kontrol edin. Aynı dergi farklı kategorilerde farklı

çeyrekte olabilir.

5. **Yılı kontrol edin:** Makalenizin yayın yılına karşılık gelen JCR yılını seçin; başvurular genellikle belirli bir yılın verisini ister.

JCR aboneliğiniz yoksa ücretsiz Master Journal List (mjl.clarivate.com) bir derginin hangi Web of Science dizininde tarandığını gösterir, ancak etki faktörü vermez. Yayın yapacağınız dergiyi seçerken sitenin dergi bulucu aracından ve dergi seçim kriterleri maddesinden de yararlanabilirsiniz.

Impact factor, Q dilimi ve doçentlik puanı ilişkisi

JCR her kategorideki dergileri sıralar ve sıra konumuna göre dört çeyreğe ayırır. Clarivate'in kılavuzuna göre çeyrek, derginin sıra numarasının kategorideki toplam dergi sayısına oranıyla belirlenir: en üst %25 Q1, en alt %25 Q4'tür. Bu sıralama bilim ve sosyal bilim kategorilerinde etki faktörüne dayanır; yalnızca sanat ve beşeri bilimlere ait kategoriler JIF'e göre sıralanmaz.

Türkiye'de ÜAK doçentlik başvuru şartlarında etki faktörünün değeri doğrudan puan olarak kullanılmaz; birçok temel alanda makalenin yayımlandığı derginin çeyreği (Q1, Q2 ...) puanı belirler. Çeyrek de etki faktörü sıralamasından çıktığı için IF dolaylı olarak puanınızı etkiler. Puanlar temel alana göre değişir; kendi alanınızın güncel tablosunu ÜAK'ın başvuru şartlarından okuyun ya da doçentlik puan hesaplama aracıyla deneyin.

Birden çok kategoride farklı çeyrekte görünen bir dergide hangi çeyreğin, hangi yılın JCR verisine göre esas alınacağı başvuru şartlarında tanımlanır. Bu konuda kulaktan dolma kurala güvenmeyin; başvuru döneminizin şartlar metnine bakın. JCR ile Scimago çeyreklerinin neden farklı çıkabildiğini JCR ve SJR çeyrek farkı maddesi anlatıyor.

İyi bir impact factor kaç olmalı? Alanlara göre yorumlama

"İyi impact factor" için tek bir sayı yoktur. Atıf alışkanlıkları alandan alana çok farklıdır: bazı tıp dergilerinde etki faktörü 30–50'ye çıkarken matematik dergilerinde 1–3 bandı çoğu zaman güçlü bir değerdir. Bu yüzden ham IF'i alanlar arasında karşılaştırmak yanıltıcıdır.

Doğru soru "bu dergi kendi kategorisinde nerede?" sorusudur. Bir derginin değerini anlamak için şunlara birlikte bakın:

- Kategorideki sırası ve çeyreği,
- Birkaç yıllık JIF eğilimi (tek yıllık sıçrama mı, istikrarlı mı?),
- Öz atıf oranı ve atıfların birkaç makalede toplanıp toplanmadığı,
- Alanınızdaki araştırmacıların o dergiyi gerçekten okuyup okumadığı.

Etki faktörünün eleştirileri de bilinmeli. İki yıllık pencere, atıfları geç gelen alanları (matematik, sosyal ve beşeri bilimler) dezavantajlı kılar. Çok atıf alan bir iki makale bütün derginin değerini şişirebilir. Bazı dergilerin yazarları kendi dergisine atıf yapmaya yönlendirdiği de bilinir. Bu gerekçelerle San Francisco Araştırma Değerlendirmesi Bildirgesi (DORA), dergi temelli ölçütlerin tek tek araştırmacıların ve makalelerin değerlendirilmesinde kullanılmamasını savunur; bildirgeyi 2.700'ü aşkın kurum imzalamıştır.

5 yıllık impact factor ve alternatif dergi metrikleri

Etki faktörünün kısa penceresini dengelemek için başka göstergeler de kullanılır. En sık karşılaşacaklarınız:

Metrik	Kaynak	Ne ölçer?
JIF (2 yıllık)	Clarivate JCR	Son iki yılın yayınlarına bir sonraki yıl yapılan ortalama atıf
5 yıllık JIF	Clarivate JCR	Aynı mantık, beş yıllık pencere; atıfı geç gelen alanlarda daha dengeli
Journal Citation Indicator (JCI)	Clarivate JCR	Son üç yılın makale ve derlemelerinin alana göre normalize edilmiş ortalama atıf etkisi; 1,0 kategori ortalamasıdır
CiteScore	Elsevier Scopus	Dört yıllık pencerede yayın başına atıf; daha geniş belge türü kapsar
SJR	SCImago (Scopus verisi)	Atıfı, atıf yapan derginin prestijine göre ağırlıklandırır
SNIP	Scopus verisi	Alanın atıf yoğunluğuna göre düzeltilmiş etki; alanlar arası karşılaştırmaya daha uygun
h5-index	Google Scholar Metrics	Son beş tam yılda yayımlananlar için derginin h-indeksi; ücretsiz erişilir

Scopus tarafındaki göstergeler için Scopus nedir ve nasıl kullanılır maddesine bakabilirsiniz. Dergiyi değil sizin bireysel etkinizi ölçen h-indeks ise ayrı bir konudur; onu h-indeks maddesinde bulabilirsiniz.

Impact factor konusunda sık yapılan hatalar

1. **Dergi sitesindeki rakama körü körüne güvenmek:** Dergiler bazen eski yılın IF'ini ya da başka bir kurumun metriğini öne çıkarır. Rakamı JCR'de doğrulayın.
2. **Sahte "impact factor"lara aldanmak:** Adında "impact factor" geçen ama Clarivate ile ilgisi olmayan çeşitli "faktör"ler vardır ve şüpheli dergilerin tanıtımında sık kullanılır. Ayırt etme yolları predatör dergi nasıl tespit edilir maddesinde.
3. **Makalenin değerini derginin IF'iyle ölçmek:** Yüksek IF'li bir dergideki makale hiç atıf almayabilir; IF bir ortalamadır.
4. **Farklı alanları ham IF ile karşılaştırmak:** Kategorideki sıra ve çeyrek çok daha anlamlıdır.
5. **Yıl karıştırmak:** Haziran 2026'da açıklanan değer 2025 JIF'idir. Başvurularda hangi yılın verisinin istendiğine bakın.
6. **Tek kategoriye bakmak:** Dergi birden çok kategorideyse her birindeki çeyreği ayrı ayrı kontrol edin.

Kaynaklar ve resmî bağlantılar

- Clarivate — 2025 Journal Citation Reports duyurusu
- Journal Citation Reports (abonelikle erişim)
- Clarivate Master Journal List (ücretsiz dizin sorgusu)
- DORA — San Francisco Araştırma Değerlendirmesi Bildirgesi
- Üniversitelerarası Kurul (doçentlik başvuru şartları)

Etiketler: #Makale #Q1 Dergi #SCI #SSCI

YDS/YÖKDİL barajı akademik kariyerinizi engellemesin. Zafer Hoca kursları: zaferhoca.com.tr/magaza